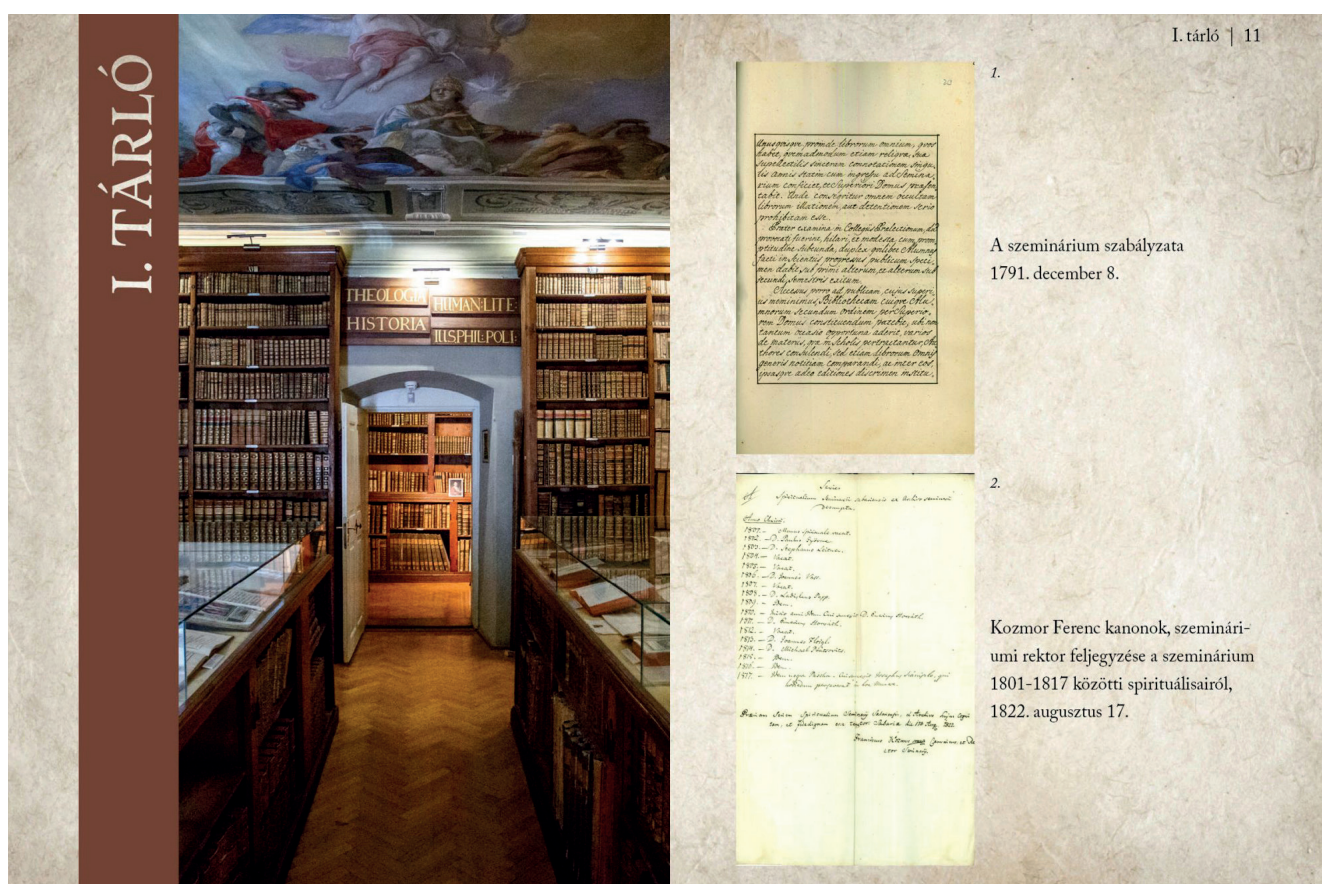

Könyvtárörök, papkönyvtárosok

2021. december 21-én ünnepelte könyvtárunk, a Szily János Egyházmegyei Gyűjtemény és Látogatóközpont – Egyházmegyei Könyvtár alapításának 230. évfordulóját. E jeles alkalmából nyílt időszaki kiállításunk „Könyvtárörök, papkönyvtárosok – A 230 éves egyházmegyei könyvtár történetének meghatározó személyiségei” címmel. Az volt a célunk, hogy az eltelt 230 év alatt az intézményünkben szolgáló papkönyvtárosoknak, könyvtáröröknek, jótevőknek, adományozóknak állítsunk emléket.

KÖNYVTÁRŐRÖK, PAPKÖNYVTÁROSOK

A 230 ÉVES EGYHÁZMEGYEI KÖNYVTÁR
MEGHATÁROZÓ SZEMÉLYISÉGEI

XIV. TÁRLÓ

XIV. tárló | 81

DR. GÉFIN GYULA (1927-1973)

79.

Dr. Géfin Gyula

Cellödömölkön született 1889. január 26-án Dr. Géfin Lajos kórházi igazgató főorvos és Hübner Janka szülőktől.

A teológiát Szombathelyen (1906-1907) és Innsbruckban (1907-1912) végezte.

Innsbruckban avatták a teológia doktorává 1914-ben. 1912. július 26-án szentelte fel Egger Ferenc brixeni herceg püspök Innsbruckban. Káplán volt Királyfalván (1912-1913), a dogmatika és filozófia helyettes tanára a szemináriumban (1913-1914), hittanár a zalaegerszegi állami gimnáziumban, s egyben a Tüttösy-féle alapítvány lelkésze

(1914-1917). Püspöki szertartó és levéltáros (1917-1918), a dogmatika tanára a szemináriumban 1917. szeptember 1-jétől.

1917-től 1925-ig a filozófiát is tanította. Az 1918/19. tanévben a kisseminárium növendékeinek prefektusa volt. 1917-1919. években a szentszéki jegyzői teendőket végezte. Az 1919/20. tanévben a szeminárium ideiglenes leállása alatt hitoktató volt a szombathelyi elemi iskoláknál (1919), majd káplán Táplánfán (1919-1920), 1920 szeptemberétől a szeminárium aligazgatója.

A Szombathelyi Egyházmegye első főpásztora, Szily János (1735–1799) püspök tudta, hogy a magasabb műveltséget terjesztő egyházmegyének elengedhetetlen velejárója egy jól felszerelt bibliotéka. Ugyanakkor Mária Terézia (1717–1780), a felvilágosult uralkodó is megkövetelte a főpapoktól, hogy székhelyeiken saját könyvtárat létesítsenek.

Az egyházmegye papságának, elsősorban a növendékpapság oktatásához és szellemi életének növeléséhez, valamint a hittudományi képzéshez könyvek kellettek. A bibliotéka történetét emiatt sem lehetett elválasztani a szeminárium történetétől. Azonban egy könyvtár története nem az alapítás/adományozás időpontjával kezdődik. A jogi cselekményt általában már jóval korábban megelőzi a könyvtári állomány összegyűjtése. Szily püspök igen nagyvonalú volt az anyagi áldozatvállalás terén, hogyha bármilyen értékesnek tartott kiadványt megvásárolhatott. Összeköttetésben állt mind a bécsi, mind a hazai könyvügynökökkel. Magyarországról Schoenvisner István (1738–1818), a pesti egyetem professzora, könyvtáros, a magyar archeológia megteremtője segítette őt a könyvek vásárlásában.

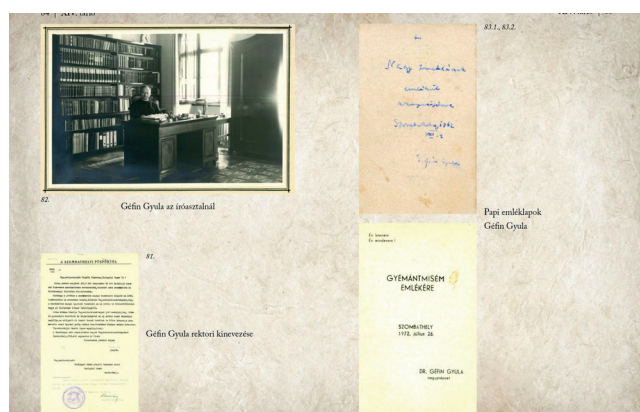
A székesegyház alapkövének elhelyezése (1791. augusztus 29.) után Szily püspök elérkezettnek látta az időt arra, hogy könyvtárát az épülőben lévő székesegyháznak adományozza. Tulajdonképpen magánkönyvtárát egyházi tulajdonba adta, a székesegyház tulajdonában lévő könyvtárat ugyanakkor nyilvános könyvtárnak létesítette. Az alapító a könyvtár helyét is kijelölte: a szeminárium második emeletén helyezték el a bibliotékát.

A főpap a közgyűjtemény fenntartására, valamint az állomány gyarapítására az 1792. január 15-én kelt oklevelével 1000 rajnai aranyforintos alapítványt helyezett el a Székeskáptalannál. Ezzel létrejött a megye s egyúttal a város első nyilvános könyvtára, mely kezdetektől jól szervezett formában működött. A könyvtár nyilvánossága megkövetelte azt is, hogy a gyűjtemény élére könyvtárost állítsanak. Az alapító oklevelben Szily püspök így rendelkezik: „...A könyvtár őrzésére és sérthetetlen állapotban való megtartására könyvtárost állítottunk, és komolyan kötelezzük őt és a lelkiismeretére kötjük, hogy egyetlen tanárnak vagy tanulónak, semmilyen ürüggyel, semmilyen ígéretésre, vagy írásbeli elismervényre se adjon ki könyvet a könyvtárból, illetve minden rendű és rangú olvasót egyaránt a lelkiismeretére hivatkozva kötelezzük arra, hogy semmilyen ürüggyel ne vigyen ki sehova egyetlen könyvet se.”¹

¹ Szily János oklevele a szombathelyi székesegyházi könyvtár alapításáról, 1791.

A könyvtáros kötelességévé tette, hogy a könyveknek gondját viselje, osztályuk szerint tartsa azokat rendben, készítse el jegyzéküket.

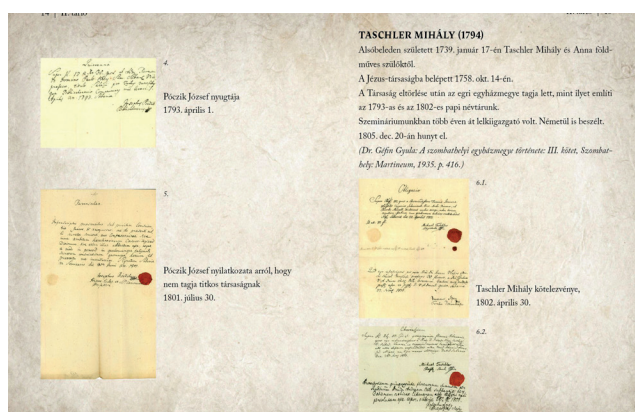
Taschler Mihály (1739–1805) jezsuita szerzetes alig egy évig (1791) töltötte be a megbízatást. A stafétát Potzik József (1761–1812) vette át, aki 1792 és 1802 között viselte a „Custos Bibliothecae publicae” azaz „a nyilvános könyvtár őre” tisztséget.

A szeminárium második emeletének délkeleti sarkában három egymásba nyíló szoba lett az új könyvtárhelyiség. Dr. Géfin Gyula, aki 1927-től töltötte be a könyvtárigazgatói tisztséget, így írt erről: „A könyvtárral szomszédos szobát a lelkiigazgató lakásának jelölték ki, mert ő lett a mindenkor könyvtáros, aki új munkatöbbletéért évi 50 forint fizetést kapott. Ezt a munusát és tiszteletdíját meg is tartotta egészen a háború utáni devalvációig, amikor is megmaradt a munus, de elmaradt a díj.”² A tárlókban elhelyezett, könyvtárunkban megtalálható kötetek, beszédek, versek mellett a források jelentős része az egyházmegyei levéltárban volt fellelhető. A levéltár gyűjteményvezetője, Rétfalvi Balázs hathatós segítségével több értékes dokumentumra is rátaláltunk. A több hónapnyi kutatómunka során betekintheztünk a különböző iratanyagokba: Acta Cancellariae, a Vasvár-Szombat-

helyi Székeskáptalan Magánlevéltári, a szemináriumi iratokba, székesegyházi, szemináriumi számadásokba, papi hagyatékokba. Segítségünkre voltak a levéltár aprónyomtatványtárában elhelyezett gyűjtemények, papi emléklapok, gyászjelentések, fotók, tablóképek is.

Dr. Géfin Gyula összeállításában 1935-ben jelent meg *A Szombathelyi Egyházmegye történetének III. kötete az egyházmegyei papság történeti névtárával*. Ez a kötet

az itt feltüntetett életrajzi adatok elsődleges forrása. A később elhunyt papok életrajzának kiegészítésében egy 2002-ben megjelent *Calendarium* nyújtott segítséget, amely a Szombathelyi Egyházmegye elhunyt papjait mutatja be 1777–2002 között. Mivel – szerencsére – nagyon sok lelkiigazgató, könyvtáros tevékenykedett az intézményben az eltelt 230 év alatt, annyi anyagot találtunk, hogy válogatásra kényszerültünk. Igyekeztünk a legérdekesebb, látványosabb dokumentumokat, életük fontosabb momentumait bemutatni kiállításunkban. Szerettünk volna a kiállítás anyagából egy kiadványt szerkeszteni. Ez a tervünk a 2023-as évben megvalósult, korlátozott példányszámban megjelent a kiállításvezető, amely kiegészült a helyhiány miatt a tárlókból kimaradt dokumentumokkal is.

RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA
Szily János Egyházmegyei
Gyűjtemény és Látogatóközpont
– Egyházmegyei Könyvtár

² Dr. Géfin Gyula: *A szombathelyi egyházmegye története*. II. kötet, Szombathely, 1935. p. 185.